

Viite
E 43/2013 vp.

Asia
TRANSATLANTTINEN KAUPPA- JA INVESTOINTIKUMPPANUUS (TTIP); Tilannekatsaus kahdennentoista neuvottelukierroksen jälkeen

Asiasanat	YHDYSVALLAT, KAUPPAPOLITIikka
Hoitaa	TUO-10; TUO-20
Hoitaa UE Koordinoi Tiedoksi	ASA-01; ASA-02; ASA-20; AVS-KEO; AVS-POL; AVS-TUO; EUR-01; EUR-02; EUR-20; EUR-40; OIK-10; POL-01; POL-02; POL-10; POL-30; STU-00; TUO-01; TUO-02; UKKMI-00; UMI-00; VIE-02; VIE-40; VNEUS BER; CAN; GEN; ITÄ-22; KOB; LON; LOS; NAE; NDE; NYC; OTT; PAR; VAR; WAS LVM; MMM; OKM; OM; SM; STM; TEM; TPK; VM; VNK; YM
Laatija jakanut	Suuri valiokunta, SuV/Saramo; Ulkoasiainvaliokunta, UaV/Jalonen; Lakivaliokunta; Maa- ja metsätalousvaliokunta; Sosiaali- ja terveysvaliokunta; Talousvaliokunta; Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta; Valtiovarainvaliokunta; Ympäristövaliokunta; EU2-jaosto

EU:n ja Yhdysvaltojen poliittisena tavoitteena on saada neuvottelut transatlanttisesta kauppa- ja investointikumppanuudesta päätökseen presidentti Obaman kaudella, vuonna 2016.

Tyynenmeren kumppanuussopimuksen (TPP. Trans-Pacific Partnerthip) osapuolet, Yhdysvallat mukaan lukien, allekirjoittivat sopimuksen helmikuussa 2016. TPP-sopimuksen ratifiointi Yhdysvalloissa on kesken, ja ratifiointiprosessin on arvioitu hidastavan TTIP-neuvottelujen etenemistä.

Kahdestoista neuvottelukierros keskittyi erityisesti sääntelykysymyksiin ja sääntöaiheisiin.

Seuraava neuvottelukierros järjestetään 25.4.2016 alkaen.

EU:n ja Yhdysvaltojen välisten vapaakauppaneuvottelujen kahdestoista kierros järjestettiin Brysselissä 22.-26.2.2016. Osapuolet ovat sitoutuneita neuvotteluihin ja tavoitteeseen kunnianhimoisesta sopimuksesta, mikä on vahvistettu useaan otteeseen kauppakomissaari Malmströmin ja Yhdysvaltain kauppaedustaja Fromanin välisissä tapaamisissa.

Yhteisenä poliittisena tavoitteena on saattaa TTIP-neuvottelut päätökseen presidentti Obaman kaudella eli vuonna 2016. Työtä on kuitenkin vielä paljon jäljellä. Neuvotteluja tiivistetään, ja tapaamisia järjestetään myös varsinaisten neuvottelukierrosten välillä. EU pyrkii Yhdysvaltojen kanssa yhteiseen näkemykseen siitä, mitä sopimukseen voitaisiin sisällyttää. Neuvottelujen keskivaihe saatettaisiin päätökseen kesällä 2016. Tämä edellyttää sitä, että kaikissa neuvotteluaiheissa olisi tuolloin olemassa osapuolten tekstiehdotukset. Syksyllä mahdollisesti siirryttäisiin neuvottelujen loppuvaiheeseen, jolloin käsiteltävinä olisivat herkimät neuvottelukysymykset. Samalla tulee valmistautua myös siihen, että TTIP-neuvotteluja ehkä jatkettaisiin Yhdysvaltain uuden hallinnon kaudella.

EU:n kauppaministerit antoivat epävirallisessa kokouksessaan helmikuussa 2016 tukensa pyrkimykselle saada aikaan kunnianhimoinen ja kattava sopimus. Komissaari Malmström korosti aikataulun haasteellisuutta suhteessa neuvottelutavoitteisiin. EU:n kauppaministerit kokoontuvat seuraavan kerran 13.5.2015, ja keskustelevat tuolloin myös TTIP-neuvottelujen tilanteesta.

Yhdysvalloille toiset tärkeät neuvottelut, neuvottelut Tyynenmeren kumppanuudesta (TPP, Trans-Pacific Partnership) päätettiin lokakuussa 2015, ja sopimus allekirjoitettiin helmikuussa 2016. Yhdysvalloissa on käynnistetty TPP-sopimuksen ratifiointi, mikä voi hidastaa etenemistä TTIP-neuvotteluissa. EU katsoo, ettei TPP-sopimus voi toimia mallina TTIP:lle. EU hakee sopimukseen osin pidemmälle meneviä ja osin erilaisia määräyksiä.

Neuvottelukierroksia järjestetään huhtikuussa (24.4.2016 alkaen) ja heinäkuussa. Niiden lisäksi neuvotteluryhmät työskentelevät neuvottelukierrosten välillä. Komissaari Malmström ja Yhdysvaltain kauppaedustaja (USTR, United States Trade Representative) Froman tapaavat säännöllisesti, viimeksi 11.4.2016, ja keskustelevat jatkotyöstä.

Neuvotteluissa on vielä paljon tehtävää. Eri aiheissa edetään eri tahtiin. Pidemmälle edenneissä aiheissa on jo olemassa EU:n ja Yhdysvaltojen ehdotuksista koostettuja konsolidoituja tekstejä, joiden pohjalta neuvottelut käydään. Nämä koskevat tavarakauppaa, maataloutta, alkuperäsääntöjä, palvelukaupan yleismääräyksiä, televiestintää, julkisia hankintoja, sääntely-yhteistyötä, kaupan teknisiä esteitä, terveys- ja kasvinsuojelutoimia, pieniä ja keskisuuria yrityksiä, kilpailupolitiikkaa, valtionyhtiöitä, tullimenettelyjä ja kaupan helpottamista sekä valtioiden välistä riitojenratkaisua.

Kahdennellatoista neuvottelukierroksella ja sen tiimoilla käsiteltiin kattavasti eri neuvotteluaiheita, tällä kertaa myös investointisuoja ja riitojenratkaisua.

Seuraavassa selostetaan tarkemmin kierroksen antia yksittäisissä neuvotteluaiheissa.

I Markkinoillepääsy

Tavarakaupan osalta EU ja Yhdysvallat jatkoivat neuvotteluita tullitarjousten pohjalta. Keskustelut painottuivat siihen, millaisiin tuotteisiin osapuolet haluaisivat soveltaa siirtymäaikoja tullien poistamisessa. Myös tavarakauppaa koskevasta sopimustekstistä jatkettiin keskusteluita etenkin vienti- ja tuontirajoituksista, uudelleenvalmistetuista ja korjauksen jälkeen palautetuista tuotteista sekä tavaroiden tulliluokittelusta.

Maataloustuotteiden osalta keskusteltiin myös maataloustekstistä ja kaupanesteistä. Osapuolet kävivät ensimmäistä kertaa kattavasti läpi ehdotukset maatalousluvuksi. EU muistutti tavoitteestaan sisällyttää viinejä ja väkeviä alkoholijuomia koskevia säännöksiä maatalouslukuun. Säännökset pohjautuvat aikaisempiin sopimuksiin. Osapuolet jatkoivat myös keskusteluita kaupanesteistä.

Palveluiden ja investointien osalta kierroksella keskusteltiin jälleen laajasti rajat ylittävistä palveluista, investointien vapauttamisesta, yritystoimintaan liittyvien henkilöiden liikkuvuudesta sekä eri palvelualoja koskevista säännöistä. Esillä olivat muun muassa rahoituspalveluita, posti- ja kuriiripalveluita, suoramyyntiä, televiestintää sekä sähköistä kauppaa koskevat säännöt. Lisäksi puhuttiin ammattipätevyyskysymyksien tunnistamisesta sekä lupa- ja lisenssimenettelyjä koskevista säännöistä. EU suunnittelee tuovansa pöytäan lupa- ja lisenssimenettelyjä koskevan uuden tekstiehdotuksen ennen seuraavaa neuvottelukierrosta. Markkinoillepääsyn osalta käytiin vain lyhyt keskustelu, jossa palattiin joihinkin edellisillä kierroksilla auki jääneisiin kysymyksiin. Osapuolet totesivat jälleen julkisten palveluiden erityisaseman.

EU ja Yhdysvallat vaihtoivat ensimmäisen kerran **julkisten hankintojen markkinoillepääsyä** koskevia tarjouksia kahdennellatoista neuvottelukierroksella. Osapuolet kävivät keskustelua sekä tarjouk-

sien että julkisia hankintoja koskevan tekstiluonnoksen sisällöstä. Lisäksi keskusteltiin myös yhteisistä julkisia hankintoja koskevista tavoitteista, joista osapuolet ovat aiemmin korkean tason työryhmässä sopineet.

EU esitti Yhdysvalloille kysymyksiä muun muassa sen viimeaikaisista lainsäädäntöhankkeista sekä liittovaltion rahoitusehdoista osavaltioiden hankintoihin liittyen. EU katsoo näillä olevan vaikutusta eurooppalaiseen tarjoajarytysiin Yhdysvaltain markkinoilla. Osapuolet haluavat parantaa pienten ja keskisuurten yritysten asemaa julkisten hankintojen markkinoilla. EU pitääkin tärkeänä sitä, että eurooppalaiset yritykset saisivat ajankohtaista ja helposti löytyvää tietoa Yhdysvaltain osavaltioiden kilpailuttamista julkisista hankinnoista. Myös aiempaa helpompi pääsy Yhdysvaltain osavaltio- ja paikallishallintotason sekä erityisalojen julkisten hankintojen markkinoille olisi tärkeää. Julkiset hankinnat ovat erittäin sensitiivinen aihe Yhdysvalloille muun muassa sen kotimaisuutta suosivan lainsäädännön vuoksi. Neuvottelut julkisista hankinnoista jatkuvat seuraavalla huhtikuun neuvottelukierroksella.

II. Sääntely

Sääntelyn yhdenmukaisuuden osalta neuvotteluja jatkettiin sääntely-yhteistyöstä ja hyvistä sääntelykäytännöistä. EU antoi molemmista asiakokonaisuuksista uudet ehdotukset ennen kahdennettatoista neuvottelukierrosta. Tavoitteena on jatkaa keskusteluja jo ennen seuraavaa neuvottelukierrosta.

Teknisten kaupanesteiden osalta käsiteltiin muun muassa 1) viranomaisten menettelytapoja silloin, kun nämä valitsevat standardeja teknisten määräysten tueksi, 2) standardointielinten välistä yhteistyötä ja 3) toisen osapuolen standardien käyttöä uusissa standardeissa. EU ja Yhdysvallat sopivat siitä, että ne yhdistävät muun muassa standardisointiin ja vaatimusten mukaisuuden arviointiin liittyviä tekstiehdotuksiaan jatkoneuvotteluja varten.

Osapuolet jatkoivat keskustelua **terveys- ja kasvinsuojelutoimista** (SPS, sanitary and phytosanitary measures) keskittyen alueellistamisen peritaitteeseen, tarkastuksiin, sertifiointiin ja antibioottiresistenssiin. Keskustelu painottui tekstien analysointiin ja selostamiseen. Kierroksella sovittiin, että keskusteluita jatketaan myös kierrosten välissä.

Sektoreiden osalta neuvotteluja käytiin kaikista yhdeksästä sektorista.

Lääkkeiden osalta keskusteltiin hyvän tuotantotavan GMP-tarkastuksista (Good Manufacturing Practices, GMP), geneerisistä valmisteista (sisältävät saman määrän vaikuttavaa ainetta samassa annosmuodossa kuin alkuperäisvalmisteet), lääkepakkauksissa olevista turvaominaisuuksista (Common Standards for Unique Identifiers) sekä mahdollisuudesta vaihtaa luottamuksellista tietoa sääntelyviranomaisten välillä.

Kosmetiikan osalta jatkettiin keskusteluja siitä, miten yhteistyötä voisi lisätä kansainvälisen yhteistyön vahvistamiseksi. Kosmetiikan ainesosien riskiarviointiin liittyen osapuolten lähestymistavat eivät ole lähentyneet viime neuvottelukierroksesta. Keskustelua vaihtoehtoista eläinkokeille (Alternatives to Animal Testing, ATMs) jatkettiin.

Tekstiileissä keskustelua käytiin kuitunimien merkinnöistä, hoito-ohjemerkinnoista, paloturvallisuustesteistä sekä yhteistyöstä muiden kuin sääntelyyn liittyvien liiketoimintastandardien edistämisessä.

Ajoneuvoihin liittyvä keskustelu jatkui säädösten turvallisuusnäkökulmista erityisesti mahdollisesta sääntelyn samanaikaisuudesta ja harmonisoinnista. Lisäkeskusteluja tarvitaan yhä.

Lääkinnällisten laitteiden osalta EU:n asiantuntijat jatkavat kansainvälisen lääkinällisten laitteiden yhtenäisen auditointiohjelman (Medical Device Single Audit Programme, MDSAP) tarkkailua. Keskustelut jatkuvat myös yhteensopivista tietokannoista lääkinällisten laitteiden jäljittämiseksi (Unique De-

vice Identification, UDI) ja lääkinnällisten laitteiden hyväksymistä varten käytettävien hakulomakkeiden yhdenmukaistamisesta (Regulated Product Submission, RSP).

Informaatio- ja kommunikaatioteknologian osalta osapuolet jatkoivat tietojenvaihtoa EU:ssa ja/tai Yhdysvalloissa ajankohtaisista aloitteista liittyen muun muassa e-terveyteen, salaustekniikkaan, e-merkintöihin ja yhteistyöhön markkinavalvonnassa.

Koneissa ja laitteissa jatkettiin keskustelua siitä, miten sääntely-yhteistyön osa-alueita identifioidaan. EU korosti jälleen tämän sektorin tärkeyttä.

Kemian sektorin osalta osapuolet kävivät läpi edistymistä pilottiprojekteissa. Nämä liittyvät kemikaalien priorisointiin ja arviointiin sekä luokitteluun ja merkintöihin.

Kasvinsuojeluaineiden osalta osapuolet keskustelivat yhteisistä tavoitteista yhteistyön lisäämiseksi ja sääntelyn yhteensopivuuden parantamiseksi. Osapuolet tarkastelivat yhteneviä lähestymistapoja sääntelyssä sekä keskustelivat tiedonvaihdosta ja yhteistyöstä kansainvälisissä järjestöissä (CODEX, OECD).

III. Globaalit säännöt

Investointisuojusta kyseessä oli ensimmäinen neuvottelukierros, jossa pöydällä ovat sekä Euroopan unionin ehdotus että Yhdysvaltojen ehdotus. Keskustelut olivat rakentavia. Niiden pohjalta näyttää siltä, että tietyistä tavoitteista, kuten samanaikaisten riitojen estäminen ja perusteettomien kanteiden nopea hylkääminen, vallitsee yhteinen näkemys. Muilta osin vaihdettiin näkemyksiä osapuolten lähestymistavoista, jotka eroavat erityisesti riitojenratkaisun osalta. Näkemysten vaihtoa jatketaan seuraavalla kierroksella.

Teollis- ja tekijänoikeuksissa keskusteluja neuvottelukierroksella jatkettiin siitä, millaisia osa-alueita sopimuksen tulevaan teollis- ja tekijänoikeuksia käsittelevään lukuun voisi sisältyä. Koska osapuolten IPR-ympäristöt (IPR, intellectual property rights) ovat kehittyneitä, katsotaan EU:ssa edelleen, ettei tulevassa sopimuksessa välttämättä ole tarkoituksenmukaista käsitellä kaikkia eri teollis- ja tekijänoikeusalan kysymyksiä, vaan voitaisiin keskittyä joihinkin osapuolten keskeisiksi katsomiin teemoihin, sekä sen ohella vahvistamaan osapuolten välistä yhteistyötä.

Yhdysvallat esitteli helmikuun neuvottelukierroksella ensimmäistä kertaa omia kirjallisia luonnoksiaan. Nämä kaksi ensimmäistä luonnosta ovat kansainvälisistä teollis- ja tekijänoikeusalan sopimuksista (niiden osalta EU antoi oman ensimmäisen luonnoksensa jo keväällä 2015) sekä yleisistä sopimusmääräyksistä. Osapuolet jatkoivat myös keskusteluja ja tiedonvaihtoa lainsäädäntöhankkeistaan ja niiden edistymisestä, vertailivat kauppasopimustensa sisältöjä sekä vaihtoivat myös tietoja kansainvälisiin sopimukseen liittyen (osapuolten tilanteet liittyen Maailman henkisen omaisuuden järjestön Marrakeshin sopimukseen julkaistujen teosten saatavuuden helpottamisesta sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten hyväksi, sekä Pekingin sopimukseen audiovisuaalisista esityksistä). Maantieteellisistä merkinnöistä käydyissä keskusteluissa osapuolten näkemykset ovat edelleen etäällä toisistaan.

Osapuolet jatkoivat kahdennellatoista neuvottelukierroksella rakentavia keskusteluja **energiasta ja raaka-aineista**. Päähuomio kierroksella kiinnittyi energiaan liittyviin aiheisiin, joista osapuolet vaihtoivat tietoja. EU muun muassa esitteli EU:n energiaunionin kehitystä, minkä lisäksi osapuolet esittelivät viimeisimpien loppuun saatujen kauppaneuvottelujensa tuloksia, Yhdysvallat TPP-sopimusta ja EU taas osaltaan EU:n ja Vietnamin kanssa valmistunutta kauppasopimusta. Yhdysvallat myös esitteli viimeisimpiä omia lainsäädännöllisiä muutoksiaan. Osapuolet myös jatkoivat edelleen keskusteluja siitä, voisivatko yleiset määräykset riittää energiaan ja raaka-aineisiin liittyvien teemojen osalta vai onko erillinen luku perusteltu. Edellisten ohella tarkasteltiin myös energiaa ja raaka-aineita koskevien

kysymysten mahdollisia liittymäkohtia muihin sopimuksessa neuvoteltaviin lukuihin. EU tavoittelee edelleen sopimukseen erillistä energiaa ja raaka-aineita käsittelevää lukua, joskaan siitä ei edelleenkään ole yhteisymmärrystä.

Neuvotteluja **tullimenettelyistä ja kaupan helpottamisesta** jatkettiin tuloksettaasti osapuolten ehdotuksista koostetun neuvottelutekstin pohjalta. Jatkokeskusteluja käytiin muun muassa tietojen harmonisoinnista, valtuutetuista toimijoista, yhden luukun järjestelmästä sekä kansainvälisistä standardeista. Tavarakauppatyöryhmän kanssa järjestetyssä yhteiskokouksessa käsiteltiin väliaikaista maa-hantuontia sekä tavaroiden palauttamista korjauksen jälkeen.

EU ja Yhdysvallat jatkoivat keskusteluita siitä, miten **pk-yritysten** kannalta hyödyllistä tietoa voidaan jakaa kattavasti ja käyttäjäystävällisesti. Lisäksi keskusteluita käytiin pk-yrityksiin keskittyvän komitean roolista ja tiiviin yhteydenpidon tärkeydestä sidosryhmien kanssa.

Kestävä kehitys: Yhdysvallat esitteli oman tekstiehdotuksensa kauppaa ja ympäristöä sekä kauppaa ja työelämän normeja koskien. EU korosti, että se tulee tekemään institutionaalisista kysymyksistä, riitojenratkaisu mukaan lukien, ehdotuksen vasta myöhemmässä vaiheessa, kun luvun sisällöstä on ensin keskusteltu. EU valmistelee edelleen myös ilmastonmuutosta koskevaa osiota, joka tulee huomioimaan vuonna 2015 tehdyn Pariisin sopimuksen. Seuraavaksi työestetään yhteinen konsolidoitu neuvotteluteksti osapuolten esitysten perusteella.

Yleisen riitojenratkaisuluvun (valtioiden välinen riitojenratkaisu) tavoitteena on luoda tehokas mekanismi sopimuksen tulkitsemiseen ja soveltamiseen liittyvien erimielisyyksien ratkaisemiseksi. Neuvottelujen tällä osa-alueella on jo tapahtunut paljon lähentymistä. Neuvottelukierroksella keskityttiin paneeliraportin jälkeistä vaihetta (päätösten täytäntöönpano) koskeviin kysymyksiin. Neuvotteluissa edistettiin jälleen osapuolten kyseisten tekstiehdotusten yhteensovittamisessa, mutta joitakin sisällöllisiä näkemuseroja on yhä jäljellä.

LIITTEET

-